

LEKCE 2

NEMOC

Dovolenou si chceme užít a odpočinout si na ní. Přesto se nám může stát, že onemocníme anebo se zraníme. V této lekci se podíváme na nejčastější nemoci, které nás mohou potkat. Naučíme se, jak popsat příznaky a jak se domluvit s lékařem (jak se domluvit v lékárně – k tomu více LEKCE 3 z kurzu Nakupování). Na zranění se podíváme v LEKCI 3.

Být nemocný se anglicky řekne **be ill** anebo **be sick**. *Onemocnět* se řekne **fall/become/get ill**. V americké angličtině se říká **get sick**. Od toho jsou odvozeny i výrazy **illness** a **sickness** (= *nemoc*). Obě slova mají velmi podobný význam. Nicméně spojení **be sick** kromě *být nemocný* může v britské angličtině ještě znamenat „být špatně“ anebo „zvracet“:

*She **was sick** on the bus.*

Zvracela v autobusu.

Naproti tomu **feel sick** znamená „být špatně“:

*She **feels sick** in buses.*

V autobusu se jí dělá špatně.

Od slova **sick** je odvozeno i spojení **sick day**, které se už vžilo i v češtině pro označení dne volna, který může zaměstnanec čerpat, když se necítí dobře a zároveň nemusí mít potvrzení od lékaře.

České slovo *nemoc* může v angličtině mít ještě jeden protějšek a tím je slovo **disease**, které označuje nějakou konkrétní chorobu.

*How long have you had the **disease**?*

*Jak dlouho tu **nemoc** máte?*

*The **disease** can be treated with antibiotics.*

*Ta **nemoc** se dá léčit antibiotiky.*

*The **disease** is highly contagious.*

*Ta **nemoc** je vysoce nakažlivá.*

Onemocnění může být buď *akutní* **acute** nebo *chronické* **chronic** (např. *astma* **asthma**), vážné **serious** nebo **minor**.

Naopak **zdraví** se řekne **health** a **zdravý** se řekne **healthy**:

<i>I'm worried about my husband's health.</i>	<i>Mám obavy o manželovo zdraví.</i>
<i>She's a normal healthy child.</i>	<i>Je to normální zdravé dítě.</i>
<i>She looked perfectly healthy.</i>	<i>Vypadala naprosto zdravě.</i>

Health kromě **zdraví** taky může znamenat **zdravotní**:

<i>Here's my health insurance card.</i>	<i>Tady mám kartičku zdravotního pojištění.</i>
<i>Do you know the health benefits of doing yoga?</i>	<i>Znáte zdravotní účinky cvičení jógy?</i>
<i>Is this a sign of a more serious health problem?</i>	<i>Je tohle znakem vážnějšího zdravotního problému?</i>

Další užitečná spojení se slovem **health**:

healthcare	zdravotní péče	mental health	duševní zdraví
state of health	zdravotní stav	physical health	fyzické zdraví
health effects	účinky na zdraví	ill/bad health	špatné zdraví
strong/good health	pevné/dobré zdraví	improve health	zlepšit si zdraví

- **Příznaky** (symptoms)

Pokud nás trápí nějaký zdravotní problém, který potřebujeme konzultovat s lékařem, budeme potřebovat popsat příznaky. Příznak se řekne **symptom**. Nejprve se podívejme na „bolest“.

Bolest se anglicky řekne buď **pain** nebo **ache**. **Pain** je ostrá bolest, která je obvykle krátkodobá a způsobuje ji buď nemoc nebo zranění. Naproti tomu **ache** je tupá bolest, která může být dlouhodobější. S tímto slovem se pojí obzvláště bolest v konkrétních částech těla:

headache	bolest hlavy	earache	bolest v uchu
stomach ache	bolest žaludku	backache	bolest v zádech
tooth ache	bolest zubu	sore throat	bolest v krku

Tomuto seznamu se vymyká spojení **sore throat**, které označuje bolest v krku (doslova „bolavý krk“).

Tišící lék proti bolesti se v angličtině označuje jako **painkiller** (= doslova „zabiják bolesti“).

Dalším výrazem označujícím bolest je sloveso **hurt**, které překládáme jako *bolet* anebo jako *zranit se* (o tom více v Lekci 3). Zde se tolik nerozlišuje, zda je bolest ostrá nebo tupá.

*Where does it **hurt**?*

*My ankle **hurts**. / My feet **hurt**.*

*It **hurts** when I try to move my leg.*

*Kde (vás) to **bolí**?*

***Bolí** mě kotník. / **Bolí** mě chodidla.*

***Bolí** to, když se snažím hýbat nohou.*

Mezi další nejčastější příznaky nemocí patří:

high temperature	vysoká teplota	cough	kašel
runny nose	rýma	vomiting	zvracení
stuffy nose	ucpaný nos	loss of appetite	nechutenství
fever	horečka	vomit / throw up	zvracet
chills	zimnice	diarrhoea/diarrhea	průjem
sunstroke	úžeh	nausea	žaludeční nevolnost
faint	mdloba	rash	vyrážka
faint / pass out	omdlít	sore	bolák

*I can't **sleep** at night.*

*I **feel sick**.*

*I woke up this morning with a **fever** and an upset stomach.*

*She had a nasty **rash** on her arm.*

*If she starts **vomiting**, contact the doctor immediately.*

*I felt **dizzy** with **sunstroke**.*

*I nearly **fainted** in the heat.*

*I think I'm getting a **cold** or **flu** – I've been **coughing** and **sneezing** all day.*

*He's been **vomiting** all night.*

*I've got a **sore throat** and **runny nose**.*

*Nemůžu v noci **spát**.*

***Chce** se mi **zvracet**.*

*Ráno jsem se probudil s **horečkou** a žaludeční nevolností.*

*Měla ošklivou **vyrážku** na ruce.*

*Jestli začne **zvracet**, kontaktuje ihned lékaře.*

***Motala** se mi **hlava** z **úžehu**.*

*Skoro jsem **omdlela** v tom horku.*

*Myslím, že na mě jde **nachlazení** nebo **chřipka**. Celý den **kašlu** a **kýchám**.*

*Celou noc **prozvracel**.*

***Bolí** mě **v krku** a mám **rýmu**.*

● Nemoci

Nachlazení se anglicky řekne **cold**, tedy stejně jako *zima* či *chlad*. Pozor, abyste nezaměňovali: **have a cold** = být nachlazený s **be cold** = být zima. Chřipka se řekne **influenza**, nicméně běžně se toto slovo zkracuje na **flu**. Infekce se řekne **infection** a zánět **inflammation**.

cold	nachlazení	cystitis ¹ [si'staitis]	zánět močového měchýře
flu	chřipka	conjunctivitis [kəndʒankti'vaitis]	zánět spojivek
tonsilitis [tɒntsi'laitəs]	angína	Covid-19 [kəʊvid nain'ti:n]	Covid-19
pneumonia [nju:'məʊniə]	zápal plic	bronchitis [brɒŋ'kaitis]	zánět průdušek
laryngitis [lærin'dʒaitis]	zánět hrtanu	inflammation of the middle ear	zánět středního ucha

Mezi dětské nemoci patří *spála scarlet fever*, *spalničky measles*, *plané neštovice chickenpox*, *příušnice mumps*, *zarděnky German measles* a dále *pátá, šestá a sedmá nemoc Fifth, Sixth and Seventh disease*.

Zdravotní komplikace na dovolené může být způsobena i otravou jídlem **food poisoning**.

● **Rozhovor s lékařem** – běžné otázky

Podívejme se na nejběžnější otázky, které uslyšíme od lékaře při vyšetření (= **medical examination**).

*Do you take any **drugs**?*

*Are you **allergic to** something?*

*Are you **vaccinated against** whooping cough?*

*What is your **height**?*

*How much do you **weigh**?*

*What are your **symptoms**?*

*Are you **feeling better or worse** than yesterday?*

*Are your **joints aching**?*

*Is the **pain** better or worse?*

*What type of **pain** is it? Is it **sharp, dull, burning or aching**?*

*When did the **pain** start? Is it **constant** or does it come and go?*

*Is anything else **bothering** you?*

*Berete nějaké **léky**?*

*Jste **na** něco **alergický**?*

*Jste **očkovaný proti** černému kašli?*

*Jaká je vaše **výška**?*

*Kolik **vážíte**?*

*Jaké máte **příznaky**?*

***Cítíte se lépe** nebo **hůře** než včera?*

***Bolí** vás **klouby**?*

*Je ta **bolest** lepší nebo horší?*

*Jaký druh **bolesti** to je? Je **ostrá, tupá, pálivá** nebo to **pobolívá**?*

*Kdy vám ta **bolest** začala? Je **trvalá** nebo se objevuje a mizí?*

*Ještě něco vás **trápí**?*

¹ = bladder inflammation

Lék se anglicky řekne **medicine**, **medicament** nebo **drug**. Poslední ze zmiňovaných výrazů může mít i jiný význam a tím je *droga*. Léčba se řekne **treatment** anebo **cure**.

medicine	lék, léčivo	painkiller	lék proti bolestem
pill	prášek, tableta	side effects	vedlejší účinky
antibiotics	antibiotika	overdose	předávkování

*I'll prescribe you sleeping **pills**.*

*Předepíšu vám **prášky** na spaní.*

*I'm taking **antibiotics** for a throat infection.*

*Beru **antibiotika** na infekci v krku.*

*The best **treatment** for a cold is to rest and drink lots of fluids.*

*Nejlepší **léčba** nachlazení je odpočívat a pít hodně tekutin.*

*Don't worry. You'll soon **get better**.*

*Žádný strach. Brzy se **zotavíte**.*

*Possible side effects of the treatment include **nausea** and **diarrhoea**.*

*Možné vedlejší účinky léčby zahrnují **nevolnost** a **průjem**.*

*You have to **finish** your antibiotics even if you feel better.*

*Musíte **dobrat** antibiotika, i když se už budete cítit lépe.*

*The **pills** did make me feel better.*

*Ty **tablety** mi fakt pomohly.*

*Take this **medicine** three times a day.*

*Tento **lék** berte třikrát denně.*

● Hodnoty, které nám měří lékař

low/high blood pressure	nízký/vysoký krevní tlak	CRP	CRP
heart rate	tepová frekvence	temperature	teplota

Teploměr se řekne **thermometer** [Θə'momitə]. Měřit teplotu je **measure temperature** nebo jednodušeji **take temperature**. Injekce se řekne **injection**.

*You have a **temperature**.*

*Máte **teplotu**.*

*The nurse **took** my **temperature**.*

*Sestra mi **změřila teplotu**.*

*The **injection** provides relief from the pain.*

***Injekce** poskytuje úlevu od bolesti.*

Recept se anglicky řekne **prescription**. Pozor na záměnu se slovem **receipt**, což neznamená *recept*, ale *účtenka* nebo *paragon*. Další zrádným slovem je **recipe**, což je česky *recept na vaření*.

*I'll write you a **prescription** for some cough syrup.*

*Napišu vám **recept** na sirup na kašel.*

*This **prescription** is for an **antibiotic**.*

*Tento **recept** je na **antibiotika**.*

Překládová cvičení:

<i>Are you feeling sick?</i>	
<i>Have you got an insurance card?</i>	
<i>I've got diarrhoea.</i>	
<i>Your blood pressure is low.</i>	
<i>I've got a terrible headache.</i>	
<i>Did you vomit?</i>	
<i>Do you need pain killers?</i>	
<i>Are you vaccinated against tetanus?</i>	
<i>I'm going to give you an injection.</i>	
<i>How often should I take this medicament?</i>	
<i>Use it every morning before breakfast.</i>	
<i>I weigh 75 kilos.</i>	
<i>When the diarrhoea stops, you can eat crispbread.</i>	
<i>I feel like fainting.</i>	
<i>It hurts when I breathe in.</i>	
<i>When did the pain start?</i>	
<i>I've got terrible tooth ache.</i>	
<i>How long have you had the rash?</i>	
<i>How often do you go to the toilet?</i>	
<i>I need to take your blood pressure.</i>	
<i>Does it hurt when I do this?</i>	
<i>She suffers from asthma.</i>	
<i>Is it contagious?</i>	
<i>I haven't felt well for a few days.</i>	
<i>I start coughing when I lie down.</i>	
<i>Take one pill three times a day for seven days.</i>	
<i>How often should I take it?</i>	

Správné odpovědi:

Are you feeling sick?

Have you got an insurance card?

I've got diarrhoea.

Your blood pressure is low.

I've got a terrible headache.

Did you vomit?

Do you need pain killers?

Are you vaccinated against tetanus?

I'm going to give you an injection.

How often should I take this medicament?

Use it every morning before breakfast.

I weigh 75 kilos.

When the diarrhoea stops, you can eat crispbread.

I feel like fainting.

It hurts when I breathe in.

When did the pain start?

I've got terrible tooth ache.

How long have you had the rash?

How often do you go to the toilet?

I need to take your blood pressure.

Does it hurt when I do this?

She suffers from asthma.

Is it contagious?

I haven't felt well for a few days.

I start coughing when I lie down.

Take one pill three times a day for seven days.

How often should I take it?

Je vám špatně?

Máte kartičku pojištěnce?

Mám průjem.

Máte nízký tlak.

Strašně mě bolí hlava.

Zvracel jste?

Potřebujete léky proti bolesti?

Jste očkováný proti tetanu?

Dám vám injekci.

Jak často mám brát ten lék?

Užívejte ho každé ráno před snídaní.

Vážím 75 kilo.

Až průjem přestane, můžete si dát suchary.

Je mi na omdlení.

Bolí to při nádechu.

Kdy vám ty bolesti začaly?

Straně mě bolí zub.

Jak dlouho máte tu vyrážku?

Jak často chodíte na záchod?

Potřebuji vám změřit tlak.

Bolí to, když udělám toto?

Trpí na astma.

Je to nakažlivé?

Necítím se dobře už pár dní.

Když si lehnu, tak začnu kašlat.

Berte jednu tabletu třikrát denně po sedm dní.

Jak často to mám brát?